

Směnečný platební příkaz proti Rudolfu M-ovi ze dne 25. června 1924 procesní soud první stolice k námitkám dlužníka zrušil, ježto na jmění dlužníka byl dne 13. dubna 1923 vyhlášen úpadek. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňujícímu toliko důvod nesprávného právního posouzení věci soudem odvolacím, nelze přiznati oprávnění. Nemůže býti pochybnosti, že by vyhlášení úpadku na jmění žalovaného Rudolfa M-a nebylo závadou, by se žalobkyně nedomáhala zaplacení směnečné pohledávky přímo na úpadci, avšak jen v tom případě, kdyby se vzdala úhrady z jeho jmění do úpadkové podstaty náležejícího prohlásivši, že si chce opatřiti toliko exekuční titul pro případ zrušení úpadku nebo obmezivši svůj nárok toliko na majetek dlužníkův, úpadkem nedotčený (§ 6 (3) konk. ř.). Žaloba však takového prohlášení neb obmezení neobsahuje a ani při ústním jednání dne 11. července 1924, kdy první soudce výslovně zjistil, že na jmění Rudolfa M-a byl dne 30. dubna 1923 vyhlášen úpadek a že úpadkové řízení nebylo ještě skončeno, kdy tedy žalobkyně nemohla již o stavu věci býti v pochybnostech, neupravila žalobního nároku v uvedeném smyslu. Poněvadž dle Šu 1 konk. ř. vyhlášením úpadku jest zasaženo veškeré jmění té doby dlužníku již náležející i ono, jehož za úpadku nabude, jest zřejmo, že žalobkyně žalobou směřovala k ukojení svého nároku ze jmění dlužníkovy vůbec, tedy z úpadkové podstaty. Takovéto spory nemohou však býti po rozumu Šu 6 (1) konk. ř. zahájeny proti úpadci po vyhlášení úpadku, neboť úpadce vyhlášením úpadku stává se co do jmění, náležejícího do úpadkové podstaty, nezpůsobilým k jakékoliv dispozici a proto i procesně nezpůsobilým (§ 1 c. ř. s.) a, byl-li přes to proti němu vydán směnečný platební příkaz, jest tento dle Šu 7 a 477 čís. 5 c. ř. s. zmatečným. Nelze sdíleti právní názor dovolatelky, že lze žalobu připustiti proti úpadci bezpodmínečně, poněvadž prý jednání dlužníkovy a důsledkem toho též rozhodnutí o žalobě bylo by ve smyslu Šu 3 konk. ř. toliko bezúčinným oproti věřitelům úpadkovým, nikoliv však absolutně neplatno. Tento právní názor dovolatelky jest v přímém rozporu s ustanovením Šu 6 (1) konk. ř., který, jak již uvedeno, přímo vylučuje zahájení sporů, směřujících k uplatnění nároků na jmění do úpadkové podstaty náležejícího proti úpadci po vyhlášení úpadku.

Čís. 4298.

Jde o právní posouzení věci, je-li úkolem soudu prostý výklad listin, kdežto vyšetření vnitřní pravdivosti projevu obsaženého v listině jest otázkou skutkového zjištění.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv II 416/24.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny procesní soud první instance zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud vyslovuje názor, že soud smí listinu jen tehdy vykládati, trpí-li listina nejasnostmi, nebo jsou-li o významu toho, co strany projevily listinou, pochybnosti, a že není přípustno listinu vykládati, je-li její znění jasné a zřetelné a nenechává-li pochybnosti o významu toho, co je listinou vysloveno, že tudíž jasným zněním listiny jsou stanoveny hranice pro vykládací činnost soudcovskou. Ale v tomto sporu nejde v ý h r a d n ě o to, zda znění objednacích listů jest nade vše pochybnost jasno a zřetelné, a zda jsou či nejsou pochybnosti o tom, co listinou touto bylo vysloveno, nýbrž jde tu o to, zda to, co listinou vysloveno, odpovídá také srovnalé vůli stran po stránce vnitřní. Kdyby se tato obojí stránka listin nerozlišovala, nebylo by lze, je-li listina slohově bezvadná, vůbec uplatňovati ani vadnost vůle dle §u 870 a násl. obč. zák., ani namítati, že jednáno na oko (§ 916 obč. zák.). Tomuto rozlišování neodporují ani předpisy civilního soudního řádu, týkající se formální průvodní moci listin. Dle §u 292 odstavec druhý c. ř. s. jest i při veřejných listinách připuštěn důkaz nesprávnosti dosvědčeného příběhu nebo dosvědčeného skutku nebo nesprávného dotvrzení. O soukromých listinách jest v §u 294 c. ř. s. pouze stanoveno, že podávají, pokud jsou podepsány vydavatelem, úplný důkaz o tom, že prohlášení, v nich obsažená, pocházejí od vydavatele. Ale vnitřní pravdivost projevu, v listině obsaženého, musí býti jinými prostředky zkoumána. Pouhá okolnost, že určitý projev vtělen jest do listinné formy, neposkytuje ještě záruky za vnitřní materiální pravdivost a úplnost tohoto projevu. Při zjištění této vnitřní pravdivosti není soud vázán ani předpisem §u 294 c. ř. s. (viz Neumann komentář k c. ř. s. vyd. III. str. 1112). Věc jest tedy tato: Jestli úkolem soudu prostý výklad listin dle všeobecných vykládacích pravidel (§§ 863, 869, 914 a 915 obč. zák. a čl. 278 a 279 obch. zák.), jde o pouhé právní posouzení věci, a uplatní se tu formální průvodní moc listiny, co do svého znění jasné a zřetelné. Pakliže však strana tvrdí, že obsah listiny neshoduje se s její vůlí nebo je neúplným nebo na oko, nebo že jde o vadnost vůle, a uvádí-li v tomto směru skutkové okolnosti a nabízí důkazy, nejde již o prostý výklad listiny, nýbrž o vyšetření vnitřní pravdivosti toho, o čem listina mluví, tudíž o otázky skutkového zjištění, při němž soud dle jasného znění §u 272 c. ř. s. má přihlížeti k výsledkům veškerého jednání a provedených důkazů a na tomto podkladě podle volného uvážení posouditi, zda některý, přednesených skutečností se týkající údaj má býti pokládán za pravdivý či nikoliv. Poukázati jest též na to, že §em 95 třetí dílčí novely k obč. zák. byl zrušen § 887 obč. zák., a že dle zprávy komise pro justiční věci čís. 38 příloh k stenografickému protokolu panské sněmovny str. 145 byl při tomto zrušení úmysl zákonodárcův ten, aby pro

výklad smluv bylo nejvyšší zásadou vyšetření vůle stran. Z uvedeného patrně, že odvolací soud na základě svého názoru o vykládací činnosti soudcovské neobíral se námitkou žalovaných, že smlouva byla uzavřena pod podmínkou, že se žalovaným podaří dosíci záruky banky A. Podotknouti dlužno, že dovolatelé, poukazující při provádění dovolacího důvodu čis. 4 Šu 503 c. ř. s. na toto opomenutí, uplatňují v podstatě též dovolací důvod čis. 2. V dalším důsledku svého názoru nepřezkoumal odvolací soud po rozumu Šu 498 c. ř. s. skutková zjištění prvního soudce o uvedené námitce. Trpí proto odvolací řízení vadou Šu 503 čis. 2 c. ř. s., i bylo dle Šu 510 c. ř. s. rozsudek zrušiti.

Čís. 4299.

Bankovní úřad ministerstva financí jest oprávněn domáhati se v Kč zaplacení zápůjček poskytnutých rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček. Závazek ku snížení pravidelné bankovní úrokové sazby mohla rakousko-uherská banka převzítí jen do 31. prosince 1919. Nařízení ze dne 12. května 1919, čis. 246 sb. z. a n. má moc zákona a platí dosud. Mírovou smlouvou nelze změnití platné zákony a nařízení. Likvidátorem býv. Rakousko-uherské banky jest reparační komise, s jejímž schválením převzaly nástupnické státy lombardy býv. Rakousko-uherské banky.

(Rozh. ze dne 23. října 1924, Rv I 1023/24.)

Žalobě Bankovního úřadu ministerstva financí na splacení v Kč zápůjčky poskytnuté Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání opřenému o dovolací důvody čis. 4 a 2 Šu 503 c. ř. s. nepodařilo se vyvrátiti správné důvody nižších soudů. Základním omylem žalované strany jest, že Bankovní úřad vymáhá na ní žalobou více, než by byla povinna platiti Rakousko-uherské bance. Její dluh jest splatným na území Československé republiky, proto stal se, po okolování a stažení bankovek Rakousko-uherské banky podle § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čis. 187 sb. z. a n., splatným v korunách československých a to v poměru jedna ku jedné. V tomto poměru by žalovaná byla povinna i Rakousko-uherské bance zaplatiti dluh v korunách československých. Žalovaná by byla dále povinna jí platiti i stejné úroky, jaké nyní od ní požaduje Bankovní úřad. Na sliby bývalé c. k. rakouské vlády nemůže se odvolávati, poněvadž tato vláda nebyla nikdy smluvní stranou a nad to na konci roku 1918, když byla zápůjčka poskytnuta, jí již vůbec nebylo. Rakousko-uherská banka poskytla zápůjčku podle dlužního úpisu proti placení bankovních úroků, vyšších úroků od ní Bankovní úřad nepožaduje. Závazek ku snížení pravidelné bankovní